

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра журналістики та нових медіа

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.В. Жильцов
2016 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ

напрямок підготовки 6.030301 Журналістика

галузь знань 0303 Журналістика та інформація

Інститут журналістики

2016-2017 рік

Робоча програма «Журналістська майстерність» для студентів за напрямом підготовки 6.030301 «Журналістика», галузі знань 0303 «Журналістика та інформація». – 2016. 33 с.

Розробники: *Землякова Тетяна Анатоліївна*, старший викладач кафедри, кандидат наук із соціальних комунікацій.

Безулик Ганна Володимирівна, доцент кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол від “30” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри журналістики та нових медіа

(І.О. Нестерук)

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Інституту журналістики з навчально-методичної роботи

(О.А. Росінська)

© Університет Грінченка, 2016

© Землякова Т.А., 2015

© Безулик Г.В., 2016

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма	9
Змістовий модуль I	9
Змістовий модуль II	10
Змістовий модуль III	11
IV Навчально-методична карта дисципліни	
«Журналістська майстерність»	13
IV. Плани семінарських занять	15
V. Завдання для самостійної роботи. Карта самостійної роботи студента	17
VI. Індивідуальна науково-дослідна робота (навчальний проект)	22
VII. Система поточного та підсумкового контролю	26
VIII. Методи навчання	28
IX. Методичне забезпечення курсу	28
X. Питання до курсу	29
XI. Рекомендована література	30
XII. Навчально-методична карта дисципліни	
«Журналістська майстерність»	32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Журналістська майстерність», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Метою навчальної дисципліни «Журналістська майстерність» є підготовка студента, який опановує журналістський фах до практичної діяльності, допомога в тому, аби набути знання з основ журналістської майстерності, виробити вміння писати ефективні та дієві журналістські матеріали, оперативно і фахово відбирати факти для майбутніх публікацій та будувати систему аргументації, оцінювати та виокремлювати деталі, знати стадії пізнавальної діяльності та стадії створення тексту, його композиційні та архітектонічні особливості, знати принципи роботи з технічними засобами.

Завдання курсу:

методичні:

- формування ґрунтовних теоретичних знань з журналістського фаху;
- розкриття специфіки дисципліни в системі інших дисциплін ВНЗ;
- аналіз закономірностей функціонування журналістики у міждисциплінарній площині;
- порівняння та уніфікація знань з журналістського фаху у площині співпраці з іншими ВНЗ;
- прогнозування перспектив розвитку журналістської майстерності в Україні в контексті інтеграції у європейський медіа простір;
- вивчення, аналіз та узагальнення досвіду журналістської діяльності у редакціях періодичних видань, на телебаченні, у новітніх онлайн-проектах.

пізнавальні:

у результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- основні механізми журналістської творчості;
- основні критерії творчості;
- основні форми та організації творчої діяльності;
- основні етапи творчого процесу під час роботи над журналістським матеріалом;
- основні вимоги до факту, аргументу та авторської оцінки у журналістському матеріалі;
- жанрологію у журналістиці;
- структурно-композиційні особливості журналістського тексту;
- основні принципи роботи з джерелами інформації;

- основні етапи творчого процесу під час роботи над журналістським матеріалом;
- основні вимоги до професійного редагування текстів інших авторів;
- основні навички репортера, аналітика і публіциста;
- основні-принципи роботи журналіста-міжнародника;

практичні:

- якісно будувати журналістський текст;
  - добирати до власних матеріалів якісний заголовковий комплекс;
  - якісно будувати якісний лід;
  - якісно будувати зачин і кінцівку журналістського матеріалу;
  - оволодіти прийомами ефективного редагування матеріалів інших авторів;
  - оволодіти ефективними психологічними тактиками при веденні інтерв'ю;
  - бути готовим опанувати спеціалізацію і працювати за конкретним обраним напрямком (власний кореспондент, спеціальний кореспондент);
  - бути готовим працювати журналістом-міжнародником;
  - бути готовим до роботи в екстремальних умовах і знати основні правила поведінки у таких ситуаціях;
- бути готовим завжди розвиватися та вдосконалювати набуті навички з опануванням новітніх теоретичних методик, практичних майстер-класів з журналістської майстерності, а також інноваційних медіа технологій.

Загальна кількість годин складає: 144 год., із них 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 60 год. – самостійна робота, 6 год. – модульний контроль. Завершується дисципліна іспитом у сьомому семестрі – 36 год.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом курсу «Журналістська майстерність» є журналістський текст та усебічна робота з ним, зокрема жанрологія, тематичне спрямування, особливості побудови окремих елементів журналістського тексту, особливості його редагування тощо.

Курс:	Напря́м, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4 кредити (7 семестр)</p> <p>Змістові модулі: 3 модулі</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 144 години</p> <p>Тижневих годин: 3 години</p>	<p>Шифр та назва галузі знань 0303 «Журналістика та інформація»</p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030301 Журналістика</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 4</p> <p>Семестр: 7</p> <p>Аудиторні заняття: 42 години, з них:</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): 22 години</p> <p>Семінарські заняття: 20 годин</p> <p>Самостійна робота: 60 годин</p> <p>Модульний контроль: 6 годин</p> <p>Вид контролю: Іспит - 36</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ заняття	Назва заняття	Кількість годин						
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінар.	Індивід. робота	робота Самостій.	модуль
Змістовий модуль 1.								
Репортерська робота: від пошуку новини до організації журналістського тексту								
1	Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії	8	4	2	2		4	
2	Робота медійника нового часу з джерелами інформації: виклики ери глобалізації	8	4	2	2		4	
3	Журналістський факт в умовах нового інформаційного суспільства. Види фактів та методи їх опрацювання журналістом	8	4	2	2		4	
4.	Синтез інформаційного та аналітичного контенту у журналістському матеріалі.	10	4	2	2		6	
	Модульна контрольна робота №1							2
Разом		52	16	8	8		18	2
Змістовий модуль 2.								
Журналіст-аналітик та журналіст-інвестигейтор: специфіка роботи та рівні майстерності								
5.	Специфіка інтерв'ю: психологічні аспекти креатив і ремісництво	8	4	2	2		4	
6.	Специфіка роботи журналіста у жанрі портрету. Технології створення вдалого образу	10	4	2	2		6	

7.	Журналістське розслідування: особливості методу, жанру та спеціалізації	10	4	2	2		6	
8.	Індивідуальна та колективна журналістська майстерність	8	2	2			6	
	Модульна контрольна робота №2							2
Разом		40	16	8	8		22	2
Змістовий модуль 3. Міжнародна журналістика нової генерації. Типологія сучасної журналістики та особливості роботи медійника XXI століття								
9.	Розвиток міжнародної журналістики в Україні та світі	7	2	2			6	
10.	Особливості роботи журналіста в Інтернет-виданні	9	4	2	2		6	
11.	Специфічні риси телевізійної журналістики та радіожурналістики	12	2	2			8	
	Модульна контрольна робота №3							2
<i>Разом</i>		<i>50</i>	<i>8</i>	<i>6</i>	<i>4</i>		<i>20</i>	<i>2</i>
<i>Семестровий контроль</i>							<i>36</i>	
ЗАГАЛЬНЕ:		144	42	22	20		96	6

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль 1.

Репортерська робота: від пошуку новини до організації журналістського тексту

Лекція I. Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії (2 год.)

1. Специфіка роботи з новинами. Основні ознаки новин та принципи їх відбору.
2. Жорсткі новини та вимоги до них. Принцип економії мислення. Організація стислості та необхідність стислості. Принципи та форми побудови новин: міцні конструкції, принцип перевернутої піраміди, ємкий абзац.
3. Джерела інформації і акцентуація у роботі репортера.
4. Масштаб новини як один з критеріїв вибору джерела інформації.
5. Репортерські навички, принципи роботи та обладнання для роботи.
6. Риси характеру репортера, вміння дізнаватися, з'ясовувати та «фільтрувати» цікаву інформацію.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 5,6, 7, 8, 9, 10, 16, 18, 19,]

Лекція II. Особливості факту у журналістському матеріалі (2 год.)

1. Специфіка та функції факту у журналістському матеріалі. Види фактів.
2. Факт у інформаційних жанрах. Принцип побудови. Зв'язок жанру і фактологічної побудови матеріалу.
3. Факт у аналітичних жанрах. Часовий принцип побудови. Принцип протилежної побудови. Принцип побудови факту за проблемними групами.
4. Від факту до образу у художньо-публіцистичних жанрах.
5. Типізація у художньо-публіцистичних жанрах.
6. Роль уяви автора у побудові факту в матеріалах публіцистичних жанрів.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 5,6, 7, 8, 9, 10, 16, 18, 19,]

Лекція III. Композиційні форми журналістського матеріалу (2 год.)

1. Сюжетно-композиційна побудова матеріалу: обумовленість з конкретним задумом.
2. Умови досягнення цілісності. Види композиції.
3. Принцип монтажної побудови. Прийом розробки мотиву.
4. Сюжет і соціальна мета матеріалу. Подієвий сюжет із «несюжетними» вкрапленнями.
5. Авторські ремарки, відступи, асоціативні зв'язки.
6. Фабула журналістського матеріалу. Особливості архітектонічної побудови журналістського тексту.

Рекомендована література: [4, 5, 3, 7, 8, 9, 10, 16, 18, 19, 21]

Лекція IV. Синтез інформаційного та аналітичного контенту у журналістському матеріалі

1. Принципи побудови репортажу: роль автора, динамічність, деталь, оперативність.
2. Особливий аспект події – авторська подача.
3. Елементи репортажу. Напруга і динамізм. Зміна сцени і бекграунду. Зміна планів. Зміна темпу авторської оповіді.
4. Гібридні форми репортажу.
5. Композиційні вузли аналітичного матеріалу. Введення в проблему. Постановка проблеми. Зіткнення тези та антитези – розвиток подій.
6. Рекомендація як кульмінаційний момент. «Образний орієнтир» - узагальнена оцінка, що дає можливість розширеного застосування робочої ідеї та оцінки інших аналогічних проблемних ситуаціях.

Рекомендована література: [4, 5, 3, 7, 8, 9, 10, 16, 18, 19]

Змістовий модуль 2.

Журналіст-аналітик та журналіст-інвестигейтор: специфіка роботи та рівні майстерності

Лекція V. Специфіка інтерв'ю: психологічні аспекти креатив і ремісництво (2 год.)

1. Правила пілотної зустрічі. Тривалість зустрічі. Місце зустрічі.
2. Використання правила приписування вдалої думки. Правило правильного погляду.
3. Правило приховування інтелекту. Правило паузи. Ієрархія цілей пілотної зустрічі: збір базової інформації про людину, фіксація відчуття легкої зацікавленості собою у співбесідника, чітка фіксація інформації про людину.
4. Створення приводу для ще однієї зустрічі.
5. Види інтерв'ю та форми питань. Інтерв'ю за композиційним наповненням: лінійні, кільцеві, спіральні, мозаїчні. За формою роботи інтерв'юєра: активне і пасивне. Погані і хороші інтерв'юєри.

Рекомендована література [8, 9, 10, 16, 18]

Лекція VI. Специфіка роботи журналіста у жанрі портрету. Технології створення вдалого образу (2 год.)

1. *Визначення портрету.*
2. *Структура портрету.*
3. *«Холодне» та «тепле» написання портрету.*
4. *Статична та динамічна бесіди. Види героїв портрету: «наші знайомі», «андердог», «загублені душі», «ідоли».*

5. *Принципи надання об'єму характеру героя портрету. Заголовок портрету. Особливості композиції. Засоби досягнення динамізму у портреті: зміна дії і дія «поза сценою».*

Рекомендована література: [8, 9, 10, 16, 18]

Лекція VII. Журналістське розслідування: особливості методу, жанру та спеціалізації (2 год.)

1. Різні наукові погляди на поняття «журналістське розслідування»: жанр журналістики чи науковий метод.
2. Наукова методологія жанру та спорідненість у пізнанні соціальних явищ Журналіст дослідник: особливості роботи в цілому, вимоги до професійного тексту журналістського розслідування.
3. Мета жанру – з'ясувати правду, проаналізувати та об'єктивно висвітлити гострі кути. Проблемне та історичне журналістське розслідування.
4. Особливий інтелект та майстерність в роботі журналіста-інвестигейтора.
5. Специфіка накопичення необхідного матеріалу за темою, дотримання законодавчих норм. Особливості цитування у журналістському розслідуванні. Його різне призначення.

Рекомендована література: [8, 9, 10, 16, 18, 19]

Лекція VIII. Індивідуальна та колективна журналістська майстерність (2 год.)

1. Структура редакційного колективу.
2. Умови успішної редакції. Обов'язки творчих працівників редакції – журналістського корпусу.
3. Розподіл праці: від головного редактора до відділу маркетингу та головного бухгалтера. Ланка керівництва і управління. Редакторат – редактор і його заступники, редакційна колегія, секретаріат. Виконавча ланка – редакційні відділи.
4. Специфіка галузевих відділів. Жанрові відділи. Регіональні відділи. Проблемні відділи. Функціональні відділи.
5. Пірамідальна структура редакції. Плоска структура редакції. Заохочення журналістської праці.

Рекомендована література: [8, 9, 10, 16, 18, 19]

Змістовий модуль 3.
Міжнародна журналістика нової генерації. Типологія сучасної журналістики та особливості роботи медійника XXI століття

Лекція IX. Розвиток міжнародної журналістики в Україні та світі (2 год.)

1. Становлення міжнародної журналістики в Україні та країнах Європи. Новітні носії міжнародної інформації.
2. Поняття зовнішньої політики.
3. Міжнародні комерційні холдинги їх вплив на загальну культуру міжнародних медіа. Теорія особистого впливу.
4. Теорія непрямого впливу. Ефект «чарівної кулі».
5. Особливості роботи власного кореспондента (працівник редакції, що на певний термін призначається редактором для висвітлення подій в іншій країні, які пов'язані географічно чи іншими факторами) та спеціального (представник окремого видання, який призначається редакцією для висвітлення конкретної резонансної події, що може мати вплив на внутрішню ситуацію в державі) кореспондентів.

Рекомендована література: [8, 9, 10, 16, 18, 19]

Лекція X. Особливості роботи журналіста в Інтернет-виданні (2 год.)

1. Специфічні риси Інтернет-журналістики.
2. Характеристики електронного видання. Його переваги та недоліки у порівнянні з друкованими виданнями та аудіовізуальними медіа. Жанрова палітра Інтернет видань
3. Техніка оформлення Інтернет видання. Структурування інформації в Інтернет виданнях.
4. Фотоматеріали та інфографіка як засоби увиразнення в Інтернет виданні. Робота з інформагентствами та прес-службами. Посилання на першоджерела в Інтернет-виданні.
5. Копіпаст і ререйтинг. Соціальні мережі.

Рекомендована література: [8, 9, 10, 16, 18, 19,]

Лекція XI. Специфічні риси телевізійної журналістики та радіожурналістики (2 год.)

1. Особливості роботи журналіста-телевізійника. Текстові компоненти телевізійного матеріалу. Функції гіпертексту (ускладненого мультитехнічного утворення), яким є текст інформаційної телепрограми.
2. Завдяки цьому тексту матеріали мають цілісний завершений вигляд. Текст інтерв'ю.
3. Функції дикорського та закадрового тексту на радіо і телебаченні. Особливості синхронів.

4. Виразне мовлення фахівця-журналіста як складник загальної культури мовлення. Технічні показники виразного мовлення та виразного читання.
5. Властивості голосу автора на радіо та телебаченні. Дикційна і орфоепічна чистота мовлення.

Рекомендована література: [8, 9, 10, 16, 18, 19,]

IV. НАВЧАЛЬНО МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»

РАЗОМ: 144 год., із них 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 60 год. – самостійна робота, 6 год. – модульний контроль.

[illegible]

<i>ІНДЗ</i>	<i>30 балів</i>		
<i>Види поточного контролю</i>	<i>Модульна контрольна робота 1 (25 балів)</i>	<i>Модульна контрольна робота 2 (25 балів)</i>	<i>Модульна контрольна робота 1 (25 балів)</i>
<i>Підсумков ий контроль</i>	<i>Іспит</i>		

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Репортерська робота: від пошуку новини до організації журналістського тексту

Тема I. Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії (2 год.)

1. Які матеріали можна назвати новинними? Назвіть основні параметри новини.
2. Поясніть принцип жорсткого та м'якого інформування.
3. Що таке новинна мода?
4. Охарактеризуйте основні принципи роботи репортера з джерелами інформації. Класифікуйте їх.
5. Які навички потрібні журналісту, аби стати успішним?

До практичного: Підібрати та проаналізувати 5 новин за визначеними параметрами: вплив, сенсація, знаменитість, конфлікт, близькість (в просторі та часі).

Підібрати 5 жорстких та 5 м'яких новин.

Тема II. Особливості факту у журналістському матеріалі (2 год.)

1. Які ви знаєте функції та види фактів?
2. Опишіть принцип побудови факту в інформаційних жанрах.
3. Визначте зв'язок жанру та фактажу.
4. Поясніть часовий принцип побудови факту у аналітичних жанрах.
5. Проведіть паралелі між роллю уяви автора та публіцистичним матеріалом. Пов'яжіть!

До практичного: Відбір, аналіз та редагування журналістських фактів. Види. Доцільність використання.

Тема III. Сюжетно-композиційна побудова матеріалу: обумовленість з конкретним задумом (2 год.)

1. Яким чином можна досягти цілісності журналістського тексту?
2. Які Ви знаєте види композиції?
3. Поясніть та проаналізуйте доцільність використання принцип «монтування» тексту.
4. Поясніть та проаналізуйте доцільність використання принцип «розробки мотиву» у тексті.
5. Принцип взаємодії подієвого сюжету із несюжетними вкрапленнями.

До практичного: Відбір, аналіз та редагування композиції тексту. Види. Доцільність використання.

Тема IV. Синтез інформаційного та аналітичного контенту у журналістському матеріалі (2 год.)

1. У чому принцип побудови журналістського репортажу? Роль автора, динамічність, деталь, оперативність.
2. Особливий аспект події – авторська подача.
3. Елементи репортажу. Напруга і динамізм. Зміна сцени і бекграунду. Зміна планів. Зміна темпу авторської оповіді.
4. Гібридні форми репортажу.
5. Композиційні вузли аналітичного матеріалу.

До практичного: Написання репортажу та його гібридних форм.

Тема V. Специфіка роботи журналіста у жанрі портрету. Технології створення вдалого образу (2 год.)

1. Визначення портрету.
2. Структура портрету.
3. «Холодне» та «тепле» написання портрету.
4. Статична та динамічна бесіди. Види героїв портрету: «наші знайомі», «андердог», «загублені душі», «ідоли».
5. Принципи надання об'єму характеру героя портрету. Заголовок портрету. Особливості композиції. Засоби досягнення динамізму у портреті: зміна дії і дія «поза сценою».

До практичного: Написання портрету після колективного інтерв'ювання однієї групи (одного групника).

Тема VI. Журналістське розслідування: особливості методу, жанру та спеціалізації (2 год.)

1. Журналіст дослідник: особливості роботи в цілому, вимоги до професійного тексту журналістського розслідування.
2. Проблемне та історичне журналістське розслідування.
3. Особливий інтелект та майстерність в роботі журналіста-інвестигейтора.
4. Специфіка накопичення необхідного матеріалу за темою, дотримання законодавчих норм.
5. Особливості цитування у журналістському розслідуванні. Його різне призначення.

До практичного: Написання журналістського розслідування. Аналіз техніки та структури. (одного групника).

Тема VII. Індивідуальна та колективна журналістська майстерність (2 год.)

1. Опишіть оптимальну структуру редакційного колективу.
2. Обов'язки творчих працівників редакції – журналістського корпусу.
3. Розподіл праці: від головного редактора до відділу маркетингу та головного бухгалтера. Ланка керівництва і управління. Редакторат – редактор і його заступники, редакційна колегія, секретаріат. Виконавча ланка – редакційні відділи.
4. Специфіка галузевих відділів. Жанрові відділи. Регіональні відділи. Проблемні відділи. Функціональні відділи.
5. Пірамідальна структура редакції. Плоска структура редакції.

До практичного: Відбір та аналіз заголовків та заголовкового комплексу.

Тема VIII. Розвиток міжнародної журналістики в Україні та світі (2 год.)

1. Становлення міжнародної журналістики в Україні та країнах Європи. Новітні носії міжнародної інформації.
2. Поняття зовнішньої політики.
3. Міжнародні комерційні холдинги їх вплив на загальну культури міжнародних медіа. Теорія особистого впливу.
4. Теорія непрямого впливу. Ефект «чарівної кулі».
5. Особливості роботи власного кореспондента (працівник редакції, що на певний термін призначається редактором для висвітлення подій в іншій країні, які пов'язані географічно чи іншими факторами) та спеціального (представник окремого видання, який призначається редакцією для висвітлення конкретної резонансної події, що може мати вплив на внутрішню ситуацію в державі) кореспондентів.

До практичного: Формування порівняльної таблиці принципів роботи журналістів Європи та вітчизняних журналістів. Комерціалізація, структура колективів, умови роботи фрілансерів.

Тема IX. Особливості роботи журналіста в Інтернет-виданні (2 год.)

1. Специфічні риси Інтернет-журналістики.
2. Характеристики електронного видання. Його переваги та недоліки у порівнянні з друкованими виданнями та аудіовізуальними медіа. Жанрова палітра Інтернет видань
3. Техніка оформлення Інтернет видання. Структурування інформації в Інтернет виданнях.
4. Фотоматеріали та інфографіка як засоби вираження в Інтернет виданні. Робота з інформантами та прес-службами. Посилання на першоджерела в Інтернет-виданні.
5. Копіпаст і рейтинг. Соціальні мережі.

До практичного: Відбір, аналіз (самостійне написання) лідів до журналістського тексту.

Тема X. Специфічні риси телевізійної журналістики та радіожурналістики (2 год.)

1. Особливості роботи журналіста-телевізійника. Текстові компоненти телевізійного матеріалу. Функції гіпертексту (ускладненого мультитехнічного утворення), яким є текст інформаційної телепрограми.
2. Завдяки цьому тексту матеріали мають цілісний завершений вигляд. Текст інтерв'ю.
3. Функції дикорського та закадрового тексту на радіо і телебаченні. Особливості синхронів.
4. Виразне мовлення фахівця-журналіста як складник загальної культури мовлення. Технічні показники виразного мовлення та виразного читання.
5. Властивості голосу автора на радіо та телебаченні. Дикційна і орфоепічна чистота мовлення.

До практичного: Відбір, аналіз (самостійне написання) початків та кінцівок до журналістського тексту.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1.

Репортерська робота: від пошуку новини до організації журналістського тексту

Тема I. Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії (4 год.)

1. Які матеріали можна назвати новинними? Назвіть основні параметри новини.
2. Поясніть принцип жорсткого та м'якого інформування.
3. Що таке новинна мода?
4. Охарактеризуйте основні принципи роботи репортера з джерелами інформації. Класифікуйте їх.
5. Які навички потрібні журналісту, аби стати успішним?

Тема II. Особливості факту у журналістському матеріалі (4 год.)

1. Які ви знаєте функції та види фактів?
2. Опишіть принцип побудови факту в інформаційних жанрах.
3. Визначте зв'язок жанру та фактажу.
4. Поясніть часовий принцип побудови факту у аналітичних жанрах.
5. Проведіть паралелі між роллю уяви автора та публіцистичним матеріалом. Пов'яжіть!

Тема III. Сюжетно-композиційна побудова матеріалу: обумовленість з конкретним задумом (4 год.)

1. Яким чином можна досягти цілісності журналістського тексту?
2. Які Ви знаєте види композиції?
3. Поясніть та проаналізуйте доцільність використання принцип «монтування» тексту.
4. Поясніть та проаналізуйте доцільність використання принцип «розробки мотиву» у тексті.
5. Принцип взаємодії подієвого сюжету із несюжетними вкрапленнями.

Тема IV. Синтез інформаційного та аналітичного контенту у журналістському матеріалі (6 год.)

1. У чому принцип побудови журналістського репортажу? Роль автора, динамічність, деталь, оперативність.
2. Особливий аспект події – авторська подача.
3. Елементи репортажу. Напруга і динамізм. Зміна сцени і бекграунду. Зміна планів. Зміна темпу авторської оповіді.
4. Гібридні форми репортажу.
5. Композиційні вузли аналітичного матеріалу.

Тема V. Специфіка роботи журналіста у жанрі портрету. Технології створення вдалого образу (4 год.)

1. Визначення портрету.
2. Структура портрету.
3. «Холодне» та «тепле» написання портрету.
4. Статична та динамічна бесіди. Види героїв портрету: «наші знайомі», «андердог», «загублені душі», «ідоли».
5. Принципи надання об'єму характеру героя портрету. Заголовок портрету. Особливості композиції. Засоби досягнення динамізму у портреті: зміна дії і дія «поза сценою».

Тема VI. Журналістське розслідування: особливості методу, жанру та спеціалізації (6 год.)

1. Журналіст дослідник: особливості роботи в цілому, вимоги до професійного тексту журналістського розслідування.
2. Проблемне та історичне журналістське розслідування.
3. Особливий інтелект та майстерність в роботі журналіста-інвестигейтора.
4. Специфіка накопичення необхідного матеріалу за темою, дотримання законодавчих норм.
5. Особливості цитування у журналістському розслідуванні. Його різне призначення.

Тема VII. Індивідуальна та колективна журналістська майстерність (6 год.)

1. Опишіть оптимальну структуру редакційного колективу.
2. Обов'язки творчих працівників редакції – журналістського корпусу.
3. Розподіл праці: від головного редактора до відділу маркетингу та головного бухгалтера. Ланка керівництва і управління. Редакторат – редактор і його заступники, редакційна колегія, секретаріат. Виконавча ланка – редакційні відділи.
4. Специфіка галузевих відділів. Жанрові відділи. Регіональні відділи. Проблемні відділи. Функціональні відділи.
5. Пірамідальна структура редакції. Плоска структура редакції.

Тема VIII. Розвиток міжнародної журналістики в Україні та світі (6 год.)

1. Становлення міжнародної журналістики в Україні та країнах Європи. Новітні носії міжнародної інформації.
2. Поняття зовнішньої політики.
3. Міжнародні комерційні холдинги їх вплив на загальну культури міжнародних медіа. Теорія особистого впливу.
4. Теорія непрямого впливу. Ефект «чарівної кулі».
5. Особливості роботи власного кореспондента (працівник редакції, що на певний термін призначається редактором для висвітлення подій в

іншій країні, які пов'язані географічно чи іншими факторами) та спеціального (представник окремого видання, який призначається редакцією для висвітлення конкретної резонансної події, що може мати вплив на внутрішню ситуацію в державі) кореспондентів.

Тема IX. Особливості роботи журналіста в Інтернет-виданні (6 год.)

1. Специфічні риси Інтернет-журналістики.
2. Характеристики електронного видання. Його переваги та недоліки у порівнянні з друкованими виданнями та аудіовізуальними медіа. Жанрова палітра Інтернет видань
3. Техніка оформлення Інтернет видання. Структурування інформації в Інтернет виданнях.
4. Фотоматеріали та інфографіка як засоби увиразнення в Інтернет виданні. Робота з інформагентствами та прес-службами. Посилання на першоджерела в Інтернет-виданні.
5. Копіпаст і рерайтинг. Соціальні мережі.

Тема X. Специфічні риси телевізійної журналістики та радіожурналістики (8 год.)

1. Особливості роботи журналіста-телевізійника. Текстові компоненти телевізійного матеріалу. Функції гіпертексту (ускладненого мультитехнічного утворення), яким є текст інформаційної телепрограми.
2. Завдяки цьому тексту матеріали мають цілісний завершений вигляд. Текст інтерв'ю.
3. Функції дикорського та закадрового тексту на радіо і телебаченні. Особливості синхронів.
4. Виразне мовлення фахівця-журналіста як складник загальної культури мовлення. Технічні показники виразного мовлення та виразного читання.
5. Властивості голосу автора на радіо та телебаченні. Дикційна і орфоепічна чистота мовлення.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Репортерська робота: від пошуку новини до організації журналістського тексту			
Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії (4 год.)	Іспит	5	I
Робота медійника нового часу з джерелами інформації: виклики ери глобалізації (4 год.)	Іспит	5	II
Журналістський факт в умовах нового інформаційного суспільства. Види фактів та методи їх опрацювання журналістом (4 год.)	Іспит	5	III
Синтез інформаційного та аналітичного контенту у журналістському матеріалі (6 год.)	Іспит	5	IV
Змістовий модуль 2. Журналіст-аналітик та журналіст-інвестигейтор: специфіка роботи та рівні майстерності			
Специфіка інтерв'ю: психологічні аспекти креатив і ремісництво(4 год.)	Іспит	5	V
Специфіка роботи журналіста у жанрі портрету. Технології створення вдалого образу (6 год.)	Іспит	5	VI
Журналістське розслідування: особливості методу, жанру та спеціалізації (6 год.)	Іспит	5	VII
Індивідуальна та колективна журналістська майстерність (6 год.)	Іспит	5	VIII

Змістовий модуль 3. Міжнародна журналістика нової генерації. Типологія сучасної журналістики та особливості роботи медійника XXI століття			
Розвиток міжнародної журналістики в Україні та світі (6 год.)	Іспит	5	IX
Особливості роботи журналіста в Інтернет-виданні (6 год.)	Іспит	5	X
Специфічні риси телевізійної журналістики та радіожурналістики (8 год.)	Іспит	5	XI
<i>Разом: 60 год.</i>		<i>Разом: 55 балів</i>	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Журналістська майстерність» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини матеріалів з програми, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- *Портфоліо робіт (публікацій) у періодичних виданнях* (30 балів).

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1. і 7.2.

Таблиця 7.1.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Актуальність тематики	6 бал
3.	Стиль викладу	6 балів
4.	Авторська позиція	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом		30 балів

Таблиця 7.2.

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно
Достатній	21-25	Добре
Середній	16-20	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

ІІІ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, що ґрунтується на принципах поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснено відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються методи усного контролю (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен) та методи письмового контролю (модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе).

Таблиця 8.1.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	11	11
2.	Відвідування та робота на семінарських заняттях	11	10	110
3.	Виконання завдань з самостійної роботи (д. з.)	5	11	55
5.	Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання	30	1	30
8.	Модульна контрольна робота	25	3	75
10.	ІСПИТ	40	1	
Максимальна кількість балів: 281				

Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів $60/281=0,21$

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XI. ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Основні ознаки новини та принципи відбору, якісних новин у журналістиці.
2. Жорсткі новини та вимоги до них.
3. Специфіка та способи подачі м'яких новин.
4. Принцип економії мислення у подачі новини.
5. Сумніви журналіста та ефективність журналістської новини.
6. Критерії вибору вдалої новини для журналістського матеріалу?
7. Специфіка та функції факту у журналістському матеріалі.
8. Принцип протилежної побудови факту.
9. Специфіка фабули журналістського матеріалу.
10. Сюжет і соціальна мета матеріалу у журналістиці.
11. Прийом розробки мотиву як вид композиційної побудови журналістського матеріалу.
12. Принцип монтажної побудови композиції журналістського тексту.
13. Авторські ремарки, відступи, асоціативні зв'язки: межі дозволеного та зв'язок із соціальною метою журналістського матеріалу.
14. Принципи побудови репортажу: роль автора, динамічність, деталь, оперативність.
15. Потреба зміна сцени і бекграунду в авторському репортажі.
16. Специфіка композиційної побудови аналітичного матеріалу у журналістиці.
17. Види інтерв'ю та форми запитань при підготовці журналістського матеріалу.
18. Правило паузи. Ієрархія цілей пілотної зустрічі під час ведення інтерв'ю.
19. Визначення, особливості організації та структура портрету.
20. Засоби досягнення динамізму у журналістському портреті.
21. Особливості структура редакційного колективу.
22. Виконавча та керівна ланка у структурі редакції: функції та принципи організації.
23. Специфіка галузевих відділів у редакції газети.
24. Як ви розумієте поняття рейтингу видання? Як його прослідкувати та підтримати?
25. Структурування інформації в Інтернет виданнях.
26. Специфічні риси Інтернет-журналістики: переваги та недоліки у порівнянні з іншими видами медіа.
27. Роль соціальних мереж в організації журналістської діяльності.
28. Блоги як специфічна форма інформаційного повідомлення. Чи можна вважати блогінг журналістикою?
29. Методи побудови журналістського розслідування, їх зв'язок із функціональними очікуваннями аудиторії.

30. Специфіка організації аргументів у журналістському розслідуванні.
31. Перепони у розсліду вальній роботі журналіста. Робота журналіста «в масці».
32. Види небезпек у роботі журналіста-розслідувальника. Як підвищити рівень власної безпеки?
33. Нормативно-правові документи, які регулюють роботу журналіста під час розслідування: вітчизняний а міжнародний досвід.
34. Професійний обов'язок та свобода журналіста: розмежування понять та рівні дотримання журналістами.
35. Мовлення електронних ЗМІ: вимоги та організаційні особливості.
36. Специфіка роботи радіожурналіста.
37. Авторська радіопередача: особливості організації та вимоги.
38. Специфіка створення телевізійного сценарію.
39. Громадське телебачення України та світовий досвід: національний простір та європейські перспективи.
40. Особливості та функції журналістського матеріалу для телевізійного репортажу. Лайф. Підводка. Стендап.
41. Міжнародна журналістика та протиріччя сучасного вітчизняного інформаційного простору. Проблеми та перспективи
42. Універсалізація та спеціалізація у творчості журналіста міжнародника.
43. Кореспондентська мережа за кордоном: газети, інформаційні агентства, телерадіоорганізації.
44. Підготовка кореспондентського пункту: фінансове і матеріальне забезпечення.
45. Умови отримання акредитації журналістом.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Вергелес Т. Моя грішна журналістика. – Львів.: Аверс, 2014. – 198 с.
2. Виноградова С. Слагаемые журналистской профессии / Основы творческой деятельности журналиста [Электронный ресурс] : учеб. пособ. / Ред.-сост. С. Корконосенко – Спб. – 2000. – Режим доступа: <http://evartist.narod.ru/text5/60.htm>.
3. Ганапольский М. Кисло-сладкая журналистика, 2009. – 234 с.
4. Григорян М. Пособие по журналистике. – М. – 2007. – 192 с.
5. Захарченко А. Інтернет-медіа: інтерактивний навчальний посібник для курсу «Підтримка сайту» для студентів відділення «Видавнича справа та редагування». - Тернопіль, «Крок». - 2014. - 198 с.
6. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості / В. Здоровега. – Львів: ПАІС, 2008. – 268 с.
7. Колесниченко А.В. Практическая журналистика. – М: МГУ, 2008. – 365 с.
8. Киреев О. Поваренная книга медиа-активиста. – «Ультра культура», 2006.
9. Лазутіна Г. В. Основи творчої діяльності журналіста / Г. В. Лазутіна. - М.: «Аспект Пресс», 2001. – 265с.
10. Новый журналист. – К.: Стар Пабблишинг, 2014, 208 с.
11. Рендалл Д. Універсальний журналіст / Д. Рендалл.- Спб., 1998. – 152с.
12. Чернікова О. В. Основи творчої діяльності журналіста / О. В. Чернікова. – М.: Гардаріки, 2005. - 255 с.

Додаткова:

Електронні та відео джерела:

13. Ким М. Технология создания журналистского произведения [Электронный ресурс]/ М. Ким // Спб. – 2001. – Режим доступа: <http://evartist.narod.ru/text/81.htm>.
14. Лихачев Н. Соцсети для медиа: как работала команда SMM РИА Новости [Электронный ресурс] / Никита Лихачев // TJournal : [сайт]. – 2014. – 21 апреля. - Режим доступа : <http://tjournal.ru/paper/ria-smm>
15. Освещение конфликтов и трагедий в СМИ и профилактика травматического стресса у журналистов, Май 2012 г.[Электронный ресурс]/ Как справляться с психологической травмой- Режим доступа : <http://psy-journo.livejournal.com/17762.html>
16. Пасховер О. Журналістика та пропаганда Підготовка до інтерв'ю part 2, Березень 2012 р. [Електронний ресурс]/ Підготовка до інтерв'ю. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rNjCThEzGNM>
17. Профессия – репортер. В бой идут одни пацаны 7 Август 2014 г. [Електронний ресурс]/ Профессия – репортер. – Режим доступу: <http://www.ruarchive.com/archives/17529>.

18. Романов Ю. Советы военным журналистам , Июнь 2014 г. [Электронный ресурс] Психология стресса для журналистов. – Режим доступа: <http://psy-journo.livejournal.com/56496.html>
19. Свитич Л. Журналист и редакция как объект социологии журналистики [Электронный ресурс] / Л. Свитич // Социология журналистики. – М. – 2004. – Режим доступа: <http://evartist.narod.ru/text9/53.htm>.
20. Соколов-Митрич Д. Почему нас этому не учат на журфаке?, Июнь 2012 г. [Электронный ресурс]/ Реальный репортер. – Режим доступа: <http://www.litmir.net/br/?b=178290>
21. Як писати новину для інформантства, Травень 2013 р. [Електронний ресурс]/ Майстер-класи . – Режим доступу: <http://shkola.ukrinform.ua/node/177>

**Робоча програма навчального курсу
«Журналістська майстерність»**

Розробники: *Землякова Тетяна Анатолівна*, канд. наук із соц. ком., старший виладач кафедри української літератури, компаративістики і соціальних комунікацій Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, *Безулик Ганна Володимирівна*, доцент кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка